

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum seruitus impediât matrimonium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

potest (si vult) manere cum seruo vel serua. Sed si non vult, dirimendum est matrimonium, quod autoritatibus probat. Postea querit si ambo (scilicet vir & mulier) fuerint seruis conditionis, vtrum possit inter eos fieri coniugium. Et respondet ex autoritate cuiusdam concilii quod sic, dum modo fiat coniunctio ex voluntate dominorum: quauis dicant alii quod dominis ignorantibus potest inter eos fieri coniugium. Postea dicit quod si mulier accepit virum liberum, & ille postmodum fecerit se seruum alicuius occasione diuortii, vir ille non potest vxorem dimittere, nec illa ob vinculum matrimonii potest in seruitutem redigi, quum ille non ex consensu coniugis seruum se fecerit, quod autoritate cuiusdam concilii probat. Postea dicit quod secundum legem pueri ante .14. annos, & puella ante .12. non possunt matrimonium iure contrahere, quod si fecerint ante praedicta tempora, separari poterunt: qui autem in pueritia copulantur, & post annos pubertatis voluit se dimittere, possunt, sed si in coniunctione permanere volunt, ex hoc efficiunt coniuges, & deinceps nequeunt separari. Addit autem quod sponsalia ante .7. annos contrahi non possunt, oportet enim quod ab vtraque parte intelligatur quod inter eos agitur. Vltimo dicit esse determinatum de duobus impedimentis quibus solui potest matrimonium, sed non necesse est solui quibusdam aliis additis. Refert autem de illis impedimentis quae faciunt personas penitus illegitimas vltimus exequi, & primo de ordine.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum seruitus impediatur matrimonium.

Circa distinctionem istam primo queritur vtrum seruitus impediatur matrimonium. Videtur quod non, quia grauior conditio est in coniuge lepra quam seruitus, sed lepra non impedit matrimonium, ergo nec seruitus.

2. Item ius positium non potest prauiudicare iuri naturali, sed matrimonium est de iure naturali, seruitus de iure positio, ergo seruitus non potest prauiudicare matrimonio.

3. IN contrarium est quod dicitur extra de coniugio seruorum, quod error conditionis impedit matrimonium contrahendum, & dirimit iam contractum.

4. **RESPONSIO.** Seruitus autem potest superuenire matrimonio iam contracto, aut ipsum praecedere: si peruenit quidem potest ex parte viri ignorante & contra dicente vxore, sed non ex parte vxoris ignorante vel contradicente viro. Cuius ratio est, quia vir obligatur vxori de pari solium in his quae pertinent ad redditionem debiti, in aliis autem est sui iuris, idcirco saluo iure vxoris potest in ceteris se dare alteri in seruum, vxor autem obligatur viro ad redditionem debiti, & subditur ei in ceteris quae pertinent ad regimen domus & familiae: vir enim est caput mulieris, & ideo mulier non potest alteri se in seruitutem concedere sine consensu viri, seruitus autem sic superueniens matrimonio non dirimit, nec quo ad vinculum, nec quo ad thorum: non quo ad vinculum, quia illud postquam est rite contractum est indissolubile nisi per mortem spiritualem, vel carnalem. Nec quo ad thorum, quia seruitus acquisita est saluo iure vxoris, vnde & domino aliquid perente a seruo & vxore debitum exigente, tenetur vir magis obedire vxori quam domino, de hoc habetur 2. q. 2. prolaturum est.

5. De seruitute autem quae antecessit matrimonium dicendum est quod de se non impedit matrimonium, sed bene ignorantia eius, respectu personae conditionis melioris. Quod non impediatur de se patet, quia illud quod impedit de se impedit matrimonium a qualiter siue sciatur siue ignoretur, ut patet de consanguinitate, sed seruitus cognita vnus ab altero non impedit matrimonium, vt habetur. 29. q. 2. in pluribus ca. & extra de coniugio seruorum, ca. 2. & vii. ergo seruitus de se non impedit matrimonium. Item nec ignorantia in persona paris conditionis impedit ipsum, quia nullus potest petere maiorem obligationem quam ipse possit facere, sed seruus non potest maiorem obligationem facere quam ancilla nec econuerso, ergo si seruus contrahit cum ancilla qua credit liberam, vel ancilla cum seruo quem credit liberum non propter hoc est matrimonium dirimendum. Ignorantia autem seruitutis respectu liberae conditionis impedit matrimonium rationabiliter, quia alter

sine culpa sua laeditur non qualicumque lesione, sed graui. Et in prole quae efficitur deterioris conditionis, nec est in plena potestate patris ad religiosè educandam, & in bono fidei, quia seruus vel ancilla non possunt liberè reddere debitum domino petente seruitutem, & in bono sacramenti hoc est in inseparabilitate cohabitationis: quia dominus potest seruum ad longinquas partes mittere vel alteri vendere: & ideo ex naturali aequitate prouisum est, vt error deterioris conditionis impediatur matrimonium contrahendum & dirimat contractum, nisi ratificetur per sequentem consensum tacitum vel expressum, sicut habetur expressè. 29. q. 2. si quis ingenuus.

6. AD primum arg. dicendum quod lepra non impedit matrimonium quantum ad primum actum suum, quin leprosi possint sibi inuicem reddere debitum & liberè, quauis aliqua grauamina inferat matrimonio quantum ad secundos effectus: non sic autem est de seruitute, vt dictum est, & ideo minus impedit lepra quam seruitus.

7. Ad secundum dicendum quod in hoc ius positium non contrariatur iuri naturali, sed determinat ipsum: quia de iure naturali solui est quod quodlibet contrahere possit non habens naturale impedimentum, sed quis cum qua debeat contrahere determinatur per ius positium, per quod rationabiliter determinatur vt non teneat contractus liberi cum ancilla, quando ignoratur conditio seruitutis propter causas dictas.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum seruus possit contrahere matrimonium.

sine consensu domini sui.

Secundo queritur vtrum seruus possit contrahere matrimonium sine consensu domini sui. Et arguitur quod non: fauorabilior est obligatio qua homo obligat se deo quam illa qua vir obligat se vxori, sed seruus sine licentia domini sui non potest se obligare Deo per votum religionis vel susceptionem ordinis, ergo multo minus sine eius consensu potest se obligare per matrimonium.

2. Item nullus potest alteri dare quod est alterius sine consensu eius, sed seruus est res domini, ergo non potest contrahere matrimonium & dare potestatem corporis sui vxori sine consensu domini.

3. IN contrarium est quod dicitur Galat. 3. quod in Christo Iesu non est seruus neque liber, & ideo a susceptione matrimonii quod est sacramentum Christi non debet prohiberi neque seruus neque liber, vt allegatur extra de coniugio seruorum, ca. 1.

4. **RESPONSIO.** Dicendum est simpliciter quod seruus potest contrahere matrimonium ignorante vel contradicente domino. Cuius ratio est, quia sicut dictum est in praecedente quaestione, ius positium determinat ius naturale & ei non prauiudicat, matrimonium autem est de iure naturali, seruitus autem de iure positio, ergo per seruitutem nullus potest impediri totaliter a matrimonio. Minor patet, quia sicut appetitus naturalis est ad conseruationem nem individui per comestionem, ita ad conseruationem speciei per generationem: & ideo sicut seruus non subditur domino quin possit comedere & bibere, & ea quae sunt necessaria corpori facere sine quibus natura conseruari non potest, ita non subditur ei quin possit matrimonium contrahere domino ignorante & contradicente. Hoc autem interest, quia si seruus contraxisset domino sciente & permittente, seruus magis teneretur reddere debitum vxori, quam seruitutem domino, quando vtrumque non posset fieri, quia dominus qui scienter concessit principale, videtur concessisse & accessorium. Si autem domino ignorante, aut contradicente, tunc magis teneretur impendere seruitutem domino quam reddere debitum vxori, nisi notabile periculum immineret de incorientia vxoris, & modicum damnum domino, de subtractione seruituti pro tempore illo: haec enim & familia considerari debent in actibus humanis, qui multum variantur circumstantiis particularibus variatis.

5. AD primum argumentum dicendum quod per religionem & ordinis susceptionem obligatur aliquis diuini obsequiis quantum ad totum tempus, sed vir tenetur reddere debitum vxori non semper, sed congruis temporibus: & ideo plus impeditur seruitutem domini per